

KÖZMŰVELŐDÉS

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI KATHOLIKUS HETILAP.

Felelős szerkesztő: Soóthy Gyula.

A lap szellemi részét illető cikkek a szerkesztőségnek, az előfizetési pénzek az egyházmegyei pénztár (Gyulafehérvár) címére, reklamációk pedig a kiadóhivatalnak (Papp György) küldendők.

Megjelenik minden csütörtökön.

Az előfizetés díjai:

Egész évre	—	—	—	—	—	8	Kor
Félévre	—	—	—	—	—	4	
Negyedévre	—	—	—	—	—	2	

Hirdetések díjszabás szerint.

Mi van a Népszövetséggel?

Pompásan beleillik ez a kérdés a „holt” szezonba. Hiszen a szezon is élettelen s a Népszövetség sem ad életfelt magáról. Eleintén, mikor még ennek a mozgalomnak is lázában éltünk, erdélyi hírek is jelentek meg róla, mint valami gyéren köválygó, korán jött tavaszi fecskék. Azóta minden csendes a Sipka-szorosban. Úgy vagyunk vele, hogy hova-tovább ezt az életrevaló gondolatot is kompromittáljuk a világ szemében s a lelkesedés szikrája, melyet annak idején kipattantott lelkünk-ből, belefűllad közönyünk hideg zuhanýába. Pedig már itt volna legfőbb ideje, hogy az egyesülési erőnek ez a milliányi lelkekre alapított formája alakot adjon küzdő, vergődő katolicizmusunknak. Mert ha még ebben a keretben sem találunk egymásra, ha még ebben a közös táborban sem tudunk már egyszer talpraállni, akkor elhaggyuk a renaissanceunkat a szent hárfás. Még pedig elégikus hatyúdában. Olyan naivok vagyunk mindezeideig, hogy

ha hírt hallunk tömör tábori életéről s küzdelemről, melyben a Népszövetség lobogóját megyei, községi választásokon diadalra viszik, örvendünk neki, mint cigánygyerekek a talált krajcárnak. Pedig ez az öröm nincsen helyén. Ezt az örömet az önértzetnek kellene már felváltania. Nem azért, mintha erdélyi katolicizmusunkat is ilyen eredményekkel lehetne megrágalmazni, hanem azért, mert csak helyén való dolog, hogy ahol megmozdulhatunk, ott mozognunk kell. A fűzetkéket kiosztani, a hivatalos jelentést megtenni: oh, ez talán csak nem csúfolható népszövetségi agitációnak?

Elfogadott, eltemetett, vagy mélyen alvó eszmék életrehozásához folytonos munka, szüntelen mozgatas szükséges. Ha úgy is tűnünk fel elsősorban, mint a pusztában kiáltó szava, nem szabad retirálni s a lelkesedés lángjának hiánya miatt szívünben égő tüzünket is véka alá rejtteni. Hiszen az igaz, hogy ennek az eszmének lelkes kezelése többletmunkát ad minékünk, de ma már az ilyen munkát sem szabad zokni venni, hiszen az a kor követelménye, akárcsak a fizetésjavítás. Egyik-másik helyről olyan nyugodt lélekkel referálnak róla: Itt a Népszövetségnek hire-helye sincs.

De miért nincs? Ki az oka? Tegyük szívünkre a kezünket és ne beszéljünk tücsköt-bogarat. Nincs olyan valamirevaló hílköztség, ahol ennek a szövetségnek talaja ne volna. És ha nincs talaja, jaj de szomorú szegénységi bizonyítvány az a vezetőknél. Hiszen a földnek termő talaját nem dobják a bojtortárnak martalékul, ha már elromlott, hanem megjavítják. És a lelkek termő talaját nem lehetne megjavítani? S javított talaj mellett nem lehetne ott is virágzó életet teremteni? Mindennek „ceterum censeo”-ja pedig az, hogy elszigetelten állunk a kath. sajtótól. Higyjék el, nem lehet ma már lelkeket átförmálni a jó kath. sajtó nélkül. Egyik-másik községben megpróbálták a krajcáros Ujlap terjesztését s az első sikertelenség elvette a kedvüket. A publikumnak nem kell, azt mondják. Dehogy nem, csak ne legyen az a lapkihordó és a lapkezelő olyan szemérmes. Legyen szemtelen, mint a fürgelábú izraelita gyerek. Ha másképp nem is, az alkalmatlankodás által hozzászoknak. Próbáljuk meg falún vasárnapokra, városokon minden napra megrendelni azt a lapot. De komolyan próbáljuk, ne csak úgy magyarmódra. S a kath. sajtó elvégzi majd a

TÁRCA.

Vojkuly József gelencei plébános 1770. jún. 11.—1818. dec. 24.)*

Ma, midőn az euch. szellem napról napra mind jobban terjed s a lelkeket átölelő s folyton erősödő krisztusi szeretet egyházban és tár-

* E cikknek historikuma a következő: Július hó folyamán többek társaságában Gelencére rándultunk. A régi templom reám mindig nagy hatással van. A plébános szakavatott magyarázata után a templom mellett egy üres, dombtalan és jeletlen helyre mutatott: „Íme itt nyugszik az erdélyi eucharisztikus pap.” Lelkigyakorlat után voltunk, tehát telve tüzzel és lelkesedéssel, azonnal elhatároztuk, hogy emléket állítunk e nagy leleknek. Gyűjtést indítottunk a papság körében, hogy ez emlék hirdesse az erdélyi papság eucharisztikus kegyeletét. A cikk megírására felkértünk a plébánost, a ki remekül beváltotta ígéretét. De a leendő emlék felállítását és beszentelését össze kell kötnünk valami fényes euch. mozgalommal a papság és hívek számára. Szójanak hozzá mások is tőle és koronákkal. A gyűjtést ezennel 10 koronával megajánlom. Soóthy. Az összeget Gelencére kell címezni. Szerk.

sadalomban bámulatra méltó eredményeket tár elénk; ma midőn az egyház tanító hivatala laudakadlan buzgalommal serkent az Oltárszentség megismerésére, imádasára és gyakori, mindennapi vételére s így egy jobb kor előkészítésén fáradozik: — a mult homályán keresztül hatalmas tűzszlopként tör át nagynevű elődöm, Vojkuly József alakja, aki 48 éven át önfelelőző lelkesedéssel kormányozta a gelencei plébániát s törhetetlen kitarással igyekezett ezt az Úr Jézus kedves csuladjává varázsolni. A nagyszombati jezsuiták nevelték őt s ezek eszegeztették fogékony lelkébe nemcsak a tudományokat (még a zsidó nyelv ismeretét is), amelyek miatt Bajtai püspök őt a papnöveldei tanárságra szemelte ki, — hanem azt az izzó lelki energiát is, a mely minden munkáján meglátszik és azt áthatja. Szorgalmas hitelemzéssel, az evenkinti ketszeri (karácsoni és husvét) gyónás behozatalával, mint hathatós eszközökkel föllendítette és megszilárdította a tepsedő hitéletet. Híveinek szerető atyja, ügyes-bajos dolgaikban bölcs tanácsadója s az egész vidék tiszteletének tárgya

volt. Nappal a lelkipasztori teendőket végezte, az éj egy részében pedig — fagygyűgyertya mellett — a hittudományokkal foglalkozott s ismereteinek tárházat hasznos tudnivalókkal gazdagította.

Nagy tudással s kiváló gyakorlati érvekkel bírt. Mihelyt plébániáját 1770. jún. 11-én elfoglalta, eles szemé azonnal észrevette, hogy a nagy műbecsessel bíró templom nincs elegendő vaskapocsoslat ellátva s épen azért első gondja volt a hiányt pótolni s az épület fennmaradását biztosítani. Ha idejekorán ezt meg nem teszi, az 1802 ik évi október 26-án délután 1/21 óra-
kor bekövetkezett hatalmas földrengés — a többi környékbeli templommal együtt — a gelenceit is romba döntötte volna s ma a mértő közönség a gelencei freskókat nem élvezhetné. Így a Vojkuly gondoskodása folytán fennmaradt templomot jelenleg a Műemlékek Országos Bizottsága gondozza. A plébánia és kerület történelmét is megírta. A fontosabb falusi ügyek elintézésében mindig az övé volt a döntő szó. A plébánialakból irányította a vallási és községi

maga dolgát. Akkor az atyafiak másképen gondolkoznak majd a kath. közügyekről. Hiszen egy esztendőben 52 krajcárt, ötvenkét vasárnap szívesen kiadnak, csak ne hiányozzék a lelkes agitáció. Milyen örömmel fogják majd olvasni vasárnap délután a „künnülöben“. S egyben meg-hányják-vetik is a dolgokat amugy atya-fiságosan és ime: megtermelt a gyümölcs, mit a kath. sajtó fáján bizva reméltünk.

Csak egytől felünk. Meg ne lássák ám, hogy a szellemi vezérük „lenézi“ az Ujlapot, „ünja“ az Alkotmányt s falja, bujja egyre-másra a boulevard lapokat, mert akkor — adjon Isten jócákát a kath. sajtónak. Hiszen csak természetes, hogy akkor így fognak gondolkozni: „Ebadta, hát akkor én ezt minek olvasom?“

Elmondottuk ezeket, a holt szezonba azzal a bizalommal belekialtva, hogy nem holt eszmék fognak lenni, hanem legalább imitt-amott, hol a szót nem a szóló, hanem a szóznak belső tartalma szerint értékeli, lesz valami foganatjuk. Abban bizonyosak vagyunk, hogy nem levegőben függő elmélet, hanem életbevágó gyakorlatiaság a gondolat, melyet fölvetettünk. Természetesen, most még a papíron. Az őszinte testvéri megértéstől függ, hogy papíron marad-e, vagy belekerül az élet elevenségébe, hogy megkövetelje magának a megillető helyet a sok hazug jelszó, önámítás és giz-gaz között. Kath. sajtó által a Népszövetségbe, népszövetség által a kath. ujjászületésbe vajjon hányan fognak azon az úton belevezni?

Biro Ferenc.

Támogassuk szívvel-lélekkel, vagyis tollal és pénzünkkel az egyházme-gyénk érdekeit szolgáló ezen egyetlen lapunkat.

életet egyaránt. Mint kerületi esperes emelkedett szellemével és fölüenyos lelkületével irányt mutatótt paptársainak, akik rajongásig szerettek őt.

S ha kutatom ezen nagystilű falusi pap titáni munkájának, sikereinek forrását — azt az Oltárszentség bensőséges szeretetében találok meg. Ebből merítette azt a hatalmas hajtó erőt, amely Isten dicsőségére s hivatás útjére irányuló tevékenységében életvégeig érvényesült s őt a „parochiae regenerátor“ címére érdemesítette — püspöke részéről.

Erről tanuskodik 1818. május 8-án kelt végrendeletének 8. pontja is, amely eredetiben így szól:

„Clarissimo sponso meo, ecclesiae gelsen-censi relinquo unum agrum duorum cubulorum. Ea fructu agri autem comparatur liquamen pro ipso lampade ante altare majus pendente s e m p e r u t a r d e a t, cujus inspectionem et procurationem singulariter commendo Dominis meis successoribus pro sua pietate et reverentia erga SS. Sacramentum.“

Ezen pár sorban foglalt rendelkezés bepil-lantást enged a kedves lélekbe, amely talán hálával az oltárszekerény előtt nyert többszöri megvilágosításért egy — két köblös föld jóvedelmét hagyja az öröklámpa fenntartására. Amit a mi

Ifjúsági egyesületek és gyermekvédelem.

Körödy Péter dr. felolvasása.

(Folytatás és vége.)

Attérek a háziipar kérdésére. A földműves-nek s még inkább családjának igen sok napja van egy esztendőben, amikor földjén vagy házában nem foglalkozhatik elég haszonnal. Télen, vagy kedvezőtlen időben igen sok óra mulik el tet-lenségben. Ezek között tehát oly foglalkozást kell meghonosítani, amely kenyeret ad és a test és lélek erőt megőrzi, megedzi. Erre egyedül a házi ipar, mint mellék-, vagy ha kell, mint fő-foglalkozás alkalmas. Ilyenek a szalmafonatok, a tengeri (kukoricá) hánnes, a gyékény díszmunkák készítése. A sok karba, szemébe menő sör-tet nem tudjuk feheríteni, és a löszörrel együtt esetté, kefévé kötni. Pedig az ilyen csekélyes-gek előállításra nemcsak a házi szükségletet elégíti ki, de egyttal jövődelmi forrást is biztosít.

Az egyesületek ne csupán az ifjak nevelé-sét celezzák, hanem a serdülő leánykák védel-mét is vegyék programjukba. Meg kell men-teni őket a lélekkufároktól és leánykereskedők-től. Mig egyrészt a házi munkásság fontosságát értetjük meg velök és a nekik megfelelő házi iparágak művelésére szoktatjuk őket, addig más-felől a női erények követésére kell őket foga-konyá tennünk, mert erkölcsileg romlott nő sokkal több és pótolhatatlan károkat okoz, mint egy olyan fokban romlott férfi. Mert a család gondozása, a legszebb és legnemesebb feladat van a nő keze közé letve: a gyermekek, az újabb nemzedék nevelése; és férjének boldog-sága és az egész családnak jóléte függ a házi asszonytól.

Az ifjúság helyes irányba való terelésénél minden jóakarat hajtóerést szenvedne már csak a társadalmi borzasztó közönytől szemben, amely-lyel e törekvéseket fogadják, hogyha nem számo-lunk az alappal, amelyre építeniünk kell, hogyha nem ismerjük a munka lényegét, amelyre vál-lalkoztunk. Azért, amikor belényulunk az élet köznapi viszonyai-ba, és az embernek kenyerével, jogaival és földi érdekével is törődni akarunk, akkor nem szabad elfelejtetnünk, hogy a helye-sen szabályozott magán- és társadalmi élet egyetlen fundamentuma: a lelki élet. Az em-

lánglelkű Püspök Atyánk oly sokszor ajánl, ren-del, — hogy t. i. az öröklámpa mindig égjen, — ugyanarról gondoskodik, ugyanazt szívére köti utódainak Vojkuly. Mekkora szeretet, mily gyön-géd figyelem nyilvánul az edes Jézus iránt ezen néhány szóban. Aki így végrendelezik, annak szíve euch. érzéssel van telítve, az egész éle-tén át a Jézus szent Szívéből táplálta lelkét. Aki egy századdal ezelőtt így gondolkozott és tett, az megérdemli, hogy tüneményes alakját a feledés ködéből kifejtsük, példaképül magunk elé állítsuk és az euch. szellem terjesztésén, mélyi-tésén odaadó buzgósággal munkálkodjunk. Voj-kuly idejében nem volt euch. társulat, az ő ide-jében a josefinisztikus áramlat ellen nem han-gozott fel oly sűrűn az euch. kiáltás mint most, s mégis ő fölismeri az Oltárszentség nagy ér-tékét s ennek jegyében él és munkálkodik 48 éven át. Nem érdemli-e meg, hogy dicsérettel, elismeréssel hajoljunk meg áldott emléke előtt s **necsak e szerény közleménnyel áldozunk neki, hanem szerényünk jelülül behorpadt, jeltelen sirjára állítsunk egy szerény emléket „s ez le-gyen — mit jó szívünk érez — emlékül adva nevének“.** (Vörösmarty M.)

Sólyom Géza,
plébános.

ber testből és lélekből áll, s mint ilyen, ha kiparolig az, ami a lelket élteti, bomlásnak indul a test. A lelki élet hiánya az, ami társadalmunk verszegénységét okozza. Azért, amit a társadalmi tevékenység erejével építeni akarunk, a lelki élet alapjára rakhatjuk le biztosan. E tevékenység első sorban a helység lelkészeit és a tanítókat illeti, kik a saját tekintélyük emelésével egyidejűleg missziói munkát is végez-nek. Tekintse tehát magát minden egyes tanító misszionáriusnak és megfeszített erővel, farad-hatlan buzgalom és szorgalommal hasson oda, hogy az ifjúság nevelését célzó egyesületek iránt minél szeleesebb körben partfogókat szerezzen, mert elismert dolog, hogy egyesült erővel többet és nagyobb dolgokat lehet kívánni, mint ma-gunkra hagyatva. A szülőknek legfőbb köteles-ségük legyen a tanítókat e munkájukban támog-atni, mert ez által nem csupán gyermekeik, ha-nem az egész nemzet jólétén is munkálkodnak. Nem kell azt hinni, hogy ölte tett kézzel lehet és kell varni a lelki élet feleledését, a kereszté-ny öntudat felébredését minden téren. Alakit-son tehát a lelkész gyakorlati vallásos társula-tokat hívei számára, állapot, kor és nem szer-int, hogy a lelki életet a mindennapi tevékeny-ség terére is átvigyük. E nagy horderejű mun-kában jöjjenek a tanítók a lelkészeknek segít-ségére. Mig ezek egyrészt az ifjúságot oktatják, másfelől azok védelméről is kell gondoskodniok, még pedig olyan formán, hogy ennek a kettő-nek karöltve kell haladni, hogy mindkettő ér-vényesülhessen.

Az egyik feladat az iskola falain belül, a másik az iskolán kívül folyik le. A tanítóknak a feladatuk kikutatni a bajok kútforrásait s azo-kat eltávolítani, vagy enyhíteni.

Számos szülő jóindulatú, becsületes, de nyo-morogva keresi kenyerét; a tanítónak ilyen eset-ben kötelessége anyagi támogatást kieszközölni az ilyen szülők részére. Gyakori eset, hogy a gyermekek a napnak nagy részén át magukra vannak hagyatva, mert a szülőket a kenyerke-reset a háztól távol lenni kényszeríti. Az ilyen gyermekeket legjobban, ha a tanító gyermekem-helyekbe helyezi be. Sok esetben a szülők ros-zakarata, könnyelműsége, lehasága miatt van szük-ség a tanítói közbelépésre. Valamint azon gyer-mekekre is ki kell terjesztenie figyelmét, kik nincsenek szülői felügyelet alatt. Távol kell tar-tani a gyermekeket mindazon elvezetektől és szórakozásoktól, amelyek erkölcsi és testi romlására vezetnek, nevezetesen korcsmázás, tivornyak, kartyázás, más alsóbbrendű szórako-zásoktól, valamint a metelyező irodalomtól. Ép-pen így megóvándók a gyermekek azok társa-gától, akik megbízhatatlanok és erkölcselének. Ezekkel szemben nehéz utasítást adni, rendszá-bályokat felállítani, itt helyes pedagógiai érzékre és tapintatra van szükség, hogy a helyes útat eltalálja. Mig a romlott gyermekekkel a legna-gyobb szigor az egyedüli mód, addig a többiek-kel a szeretetteljes bánásmód célra vezetöknek bizonyul.

El merem mondani, hogy a közoktatásügyi kormányának szebb és mélyebben szántó, a köz-szükségeinek megfelelőbb rendelete alig jelent meg, mint az ifjúsági egyesület és a gyermek védelemre vonatkozó intézkedései.

Nekünk tanítóknak kétszeres kötelességünk e miniszteri rendeletnek eszméjét, szellemét át-érezni, magunkévá tenni, és az életben megva-lósítani.

Aki oly ujságokat vagy más irato-kat olvas, melyeket vallásellenes em-berek irnak, saját lelkén követ el öngyilkosságot. *Stolz Albán.*

Főtisztelendő Szerkesztő Úr!

II.

Lelke rajta! Azt mondta, hogy irjak, tehát itt vagyok írással. Vasárnap délután cselekedem meg alvás után; mert tetszik tudni szeretettel, nálunk iparosoknál úgy vagyon, hogy vasárnap jobbaesknél élünk s minthogy nem vagyunk hozzászokva, hát utánna elfog az álom, csak a vecsernyei harangszó ébreszt föl. (Milyen huncut! Szerk.) Vecsernyét — Isten panasz néven ne vegye — sosem szoktam elmulasztani. Nem tudom, jól cselekedem-e eddig, de most megkérdem a Szerkesztő urat. Bizon vasárnap délelőtt is dolgozom (Jaj, azt ne tegye, öregem! Szerk.) — sürgős a munka — egész harangszóig, aztán feirontot csinálók, mindenki mosakodik, öltözködik, templomba megyünk mindnyájan. Csak az asszony marad otthon. Hogy szavamot össze ne vétsem, hát mult vasárnap elfogam a két klerikust s behívtam hozzánk egy kis beszélgetésre. Bejövének. Az asszonynak intek, hogy hozzon egy kis borocskát, meg egy kis harapni valót. Asztalhoz ülnek s töltöttem a poharakba. Az egyik kis papocsa azt mondta, hogy ő nem iszik, köszöni, de ő — hogy is mondá? — antalokolista. Hat e mi? — kérdem. Ez olyan — felelé — aki semmi szeszt nem iszik, mert az mérge. Hát hibába kinalám, megmutatta a jelvényét, amit viselnek. Én nem tudtam, hogy ilyenek is vagynak. Meghogy a bor mérge. Eddig is csak vasárnap ittam idehaza egy poharkával, de megpróbálom ezentul bétartani, hogy nem iszom, úgy is olyan drága az élet. Olyan szépen beszélt a lelkem kispapja (No lám, b e s z e l n i tudnak! Szerk.), hogy egészen levett a lábamról, hozott magával egy újságot, nem is tettem le, meg egészen el nem olvastam. Hát — mondok a másiknak — maga fiam nem antalokolista? De az vagyok — felelé — de nem teljesen még; mert vannak abba a revalben osztályok s ő még — mondja — csak tanonc; de ő is az lesz. Aztán beszélgetünk az iparosokról, az inasokról, meg hát a euclistikáról. Mennyit nem tudtam én. De ezekről, ha megengedi, jövő vasárnap írok, mert jó volt nagyon. Hát mért nem írják le ezt a sok szépet s jót ezek a klerikusok?

Vagyok szeretettel
egy marostordai iparos.

Főpásztorunk Rómában és Don Bosco torinói intézetében.

A kegyelmes főpásztor júl. 27-én kellemes tengeri utazás után Dr. Vezér László és Rész János régensek kíséretében Rómába érkezett, ahol öt napon át „egészséges meleg”-ben (árnyekben 36, napon 48°) a Collegium Germanico-Hungaricum igen kedvelt vendége volt. Ezen idő alatt keveset láttuk őt s nem tudjuk, hol járt; annyi bizonyos, hogy bár Öszentesége meghűlése miatt senkit sem fogadott, püspökünk útjáról örvendetes tudomást szerzett s kívánságait szokott atyai kegyességével allamtitkára útján egytől-egyig teljesítette. Nem tudjuk biztosan, de mintha valami prelatúrát is vinné haza egyik kedvelt papja részére.

Julius 30-án több olasz ifjút bérmelet és még többet az első szt. áldozásban részesített. Hogy keresetlen egyszerű szavaival többször szólt az ártatlanokhoz, azt említenünk sem kell. Reggeli után Dr. Vezér, püspök Atyánkat, az előkészítő Germanikusokat és az ünneplőket lefolyékeztette, hogy aztán mindegyik kapjon egy kis képet, mit igen kedves emlékként őriznek a kis olaszok.

Júl. 31-én sz. Ignác ünnepe alkalmából ebéd alatt egyik „vörös” növények latin beszéddel köszöntötte püspök atyánkat, mire főpásztorunk néhány barátságos, kedves szót intézett a papnövényedékekhez. A németek irigykedve mondták a büszke magyaroknak: „nó, ilyen püspökünk nekünk nincs”. Este a gyorsvonat Genuába vitte kegyelmes atyánkat, ahol azonban csak félnapot töltött, tekintettel a kolerára, mely itt fellépett (ötven beteg feküdt a járványkórházban), no, meg tekintettel az „egészséges melege” is. Este már Torinóban van a jezsuiták rendházában, ahol azonban a hőség miatt szintén kevés alvást volt (kisérete abban erősebb volt!), de a jókedv nem lankadt, sőt fokozódott, mikor a kegyelmes Atyánkat Cavagliában a „Szent István” magyar intézet negyven növényedéke magyar lelkesedéssel és szeretettel fogadta. A magyar pápai és olasz zászlóval felékesített udvaron a rezes banda hangjai mellett járultak az ifjak kézesókra, majd előlépett egyik nagyobb növényedéke s a következő kedves beszéddel üdvözölte püspök atyánkat:

„Légy üdvözölve kiseded otthonunkban, hazánk jobb kezének, a bérce Erdélynek fenyve s Főpásztor! Légy üdvözölve ifjú szivünk egész hevevel, lelkesedéssel, lángelkü apostola a magyar ifjúságnak. Nagy szivednek, jóságodnak híre, melytől évek óta visszhangzik drága hazánk, eljutott mihozzánk is, és áldottuk az apostoli Főpapot, ki — mint egykor Jézus a kisedek között, kedvét leli az ifjak körében. Oh hányszor olvastuk s hallottuk szent irigykedéssel, hogy a mi — az ifjak püspök Atyja — újra boldogított magas látogatásával valamely intézetet, iskolát avagy kongregációt! És elgondoltuk, ha mi is részesülhetnénk e megbecsülhetetlen szerencsében, mennyi új erőt, bizalmat, lelkesedést hozna közénk — mennyi tüzet öntne ifjú lelkeinkbe, hogy kitarva e szép pályán, melyre a jó Isten bennünket hívott, elérjük szent célunkat, s mint Krisztus lelkes harcosai, élünkön D. Bosco Atyánk diós lobogójával, segítségük megmenteni azt az ifjúságot, a mely KeGYelmesség szivének oly kedves és a melyért annyit áldoz s fáradozik, hogy megmentse a romlástól és megtartsa e minden szépért és jóért lelkesedő fogékony erőket, a boldogabb jövő társadalmának, a hazának s az egyháznak. S most, hogy egész váratlanul régi óhajunk teljesült, nem vagyunk képesek szavakba önteni mindama hálát, mely szivünket előnti.

Kerthöz hasonlítom kiseded intézetünket. E kertnek mi vagyunk gyöngé plántái, ifjú csemetéi, D. Bosco nagy, világátótlelő életfájának alig rügyező hajtásai. Fáradozatlan kertészeink, szeretett előjáróink, atyáilag gondoznak bennünket, hogy elérjük a virágzás és gyümölcsözés várva-várt idejét. A kertész szerető szorgossággal ápolgatja, öntözgeti, feltett kincsét, ifjú csemetéit. Megis beállanak néha tikkasztó nyári napok, amikor a termő talaj mintha elvesztené erejét: a csemeték gyöngé hajtásai el-lankadnak, levelecskéi lekonyulnak, az élet mintha elszibbadt volna rostjaiban. De ime az ég meghallgatta a kertész epedő imáját. Az ég-boltozaton megjelen az óhajított felhő, megnyitja áldást hozó keblét a száraz göröngyök fölött s nyomában új erők, üde, virágzó élet fakad. Ily áldást önt felhő a mi kis egünkön KeGYelmességnek becses látogatása.

Azért áldják érte KeGYelmességedet a mi kertészeink, mert erős lökést ad az ő buzgó munkásságunknak. De áldjuk érte főként mi, mert tudjuk, értünk hozta e nagy áldozatot s fáradságot, hogy bízton, bátorítson, kitarítsa, buzdítson bennünket. Biztosítjuk KeGYelmességedet, hogy minden szavát, melyet reméljük,

kegyes lesz hozzánk intézni, áhitattal fogjuk el-lesni s feltőn szomjas lelkünkbe zárni, s igyekelni fogunk azokat gyümölcsöztetni.

Fogadja hódoló üdvözlőnk, mint az első magyar Főpap, ki szerény intézetünket magas jelenlétével kitüntette s egyben leghálásabb köszönetünket e kegyességért. S ha majd KeGYelmességed újból ott lesz otthonlevő testvéreink körében, akik szeretettel veszik körül, gondoljon vissza e napra, melyen egy szegény, hazájától messze szakadt ifjúcsapatot látott maga körül, akiknek az öröm előntötte egész valójukat s szemeiből kisugárzott a hála s lelkesedés szent tüze és juttasson nekünk is egy keveset nagy szivének lángoló melegéből.

Áldjon meg bennünket kegyelmes Atyánk, áldja meg kiseded intézetünket, amelyben meleg otthon találtunk itt az idegenben; áldja meg szeretett előjáróinkat, kik mint annyit fáradoznak értünk és árva magyar szalezi ügyünkért, áldjon meg végül bennünket is, hogy megfelelő szüleink, jóakaróink, előjáróink varakozásának s egykor buzgón munkálkodhassunk tiszteletreméltó don Bosco Atyánk szellemében, szegény elhagyott magyar testvéreink javára.

Ezután kegyelmes Atyánk szólott az ifjúsághoz lelkesen és szeretettel. Vacsora után kis rekreáció volt az udvaron, utána esti ájtatosság. Hogy mily főnleges erzés lengi át az ember lelkét, mikor a messze távolban egyszerre fölesendül tiszta ifjú ajkakon egyik-másik szép magyar Mária-ének: azt leírni nem, csak érezni lehet. Esti imádság után kegyelmes Atyánk kíséretével együtt gyóntatott, reggel 6 órakor sz. misét mondott, mely alatt az ifjúság a sz. áldozáshoz járult és többen a bérmelet szentességében részesültek. A pápai áldás képezte a méltó befejezést, mely után KeGYelmes urunk az intézettől búcsút véve tovább utazott a hűvösebb Svájc felé. Don Bosco fiai igen jó emléket őrizhetnek, de kegyelmes Atyánk is örömmel gondol reájuk.

INNEN-ONNAN.

Cafolat a legilletékesebb helyről. Mig a magyar sajtó modernizmusról, közepkori sötétségről, kath. egyházi esődről, meg sok mindenféle esudabogárról siránkozik a fogadatlan prókator szerepében, addig X. Pius meleg hangú fölrással areképét küldi Prohászkanak s biztosítja legbensőbb szeretetéről. Így csinálják az ellentétek elsimítását ott, ahol az a bizonyos éjjeli ellenség mindenképen konkolyt szeretne hinteni. Majlath püspökről pedig azt fedezik fel, hogy azért ment Romába, mert vissza akarja vonatni Prohászkt az Indextről. S ime, az apostoli szeretet ehelyett sokkal melegebb formát talált ki az ellentétek eltüntetésére. Hiába, „a karavan halad, bár a kutya ugat!”

„Nemzeti munka”-pártja dolgozik a parlamentben. Gyenge labancmunka biz az! Jelszava: muszáj; fegyvere: rakleves. célja: császári hadsereg. És még ezt a pártot úgy vezetik, hogy „nemzeti munkapárt”. Annak idején pályázatot hirdettek volt ennek a pártnak nevére. Hát most, a tapasztalásból okulva, pályázunk a teltre és díjra: „Labancpárt”-tal.

Az Emke tigyelmebe. Szép az a jubileumi ünnepe, hanem a programmban hiába keresünk olyasvalamit, ami erdélyi magyarságunkat közelebből érdekelné. A mult munkásságának méltatása mellett nem ártana beletekintést nyújtani a jövő programjába is. És erdélyi közműve-

lődesügyünk előbbrevitelénél kiterjeszkedhetnek az Enke a székelykérdésre is. Elvégre kik képviselik Erdély magyarságát? Reméljük, hogy nem a szórványosan beözönlő, de nem karddal és vérrrel, hanem más eszközökkel honfoglaló magyarok. Aki Erdélyben közművelődést akar csinálni, annak a székely nép erkölcsi és anyagi előbbvitelére kell gondolkodnia elsősorban. Vagy nem?

Azok a szegény földgazdák. Itt is, ott is felbukkan a jó anyaföld meheből. Kínalgnak hatalmas igényeket, gazdasági fejlődést, igazi fellendülést, kincseket és jöletet. De mi csak bámulunk nagyot, hogy ni: milyen gazdag kincses Erdélynek még anyaföld méhe is és a felszabadult erők épen olyan hasztalanul oszlanak szét a levegőben, mint a habok után a pusztá leg. Mérget vehetünk rá, hogy ezekből a mérhetetlen kincsekből is valami angol, francia, amerikai, vagy Uram böcső, valami honi izraelit-konzorcium fog meggazdagodni. Mert a kormány ezzel is épen úgy siet, mint a kecskeméti részvétellel. Hja, hát annak most más nemzeti munkája van napirenden: a feketesárgába bekebelezett nemzeti hadsereg.

(—)

HIREK.

— **A kecskeméti öreg templomért.** Testvérek segítetek! A július 8-iki földrengés óriási és évekig gyógyuló sebeket ütött Kecskemét városán, de senki és semmi intézményen nem ütött olyan mélyet, olyan fájdalmat, mint a kecskeméti római kath. egyház.

Az az egyház, mely eddig ősrégi autonómikus szervezetével ideális kulturmissziót teljesített ötvenéves hívek között, mely egyház — dacára épen a katolikus hívek gyengébb vagyoni helyzetének — az utóbbi évek alatt hatalmas virágzásnak indult, néhány másodperc alatt a tönk szélére jutott.

Egyházunk anyagi fennállását biztosító és még néhány százezer korona kölcsönrel terhelt három bérházunk lakhatatlanná vált.

Főgimnáziumunk majdnem teljesen tönkretett épületét csak nagy áldozatok árán hozhatjuk helyre.

Több kisebb kápolnánk romokban hever. Szent Erzsébet templomunk már alig lesz javítható, hanem egészen újra építendő.

Plebániái és lelkesítő épületeink lakhatatlannak.

Ami legjobban fáj, mi majdnem kétségbe ejt, az, hogy hazánk büszkesége, az alföld drága kincse, felszázezer hívő gyönyöre és boldogsága: a mi öreg templomunk minden részében itt-ott gyógyíthatatlanul meg van sebesülve. A városi tanács által felkért, mintegytemi tanárokból álló bizottság, a párját ritkító esodaszep tornyot lebontandónak véleményezte.

Mind a négy katolikus templomunk hatóságilag be van zárva. A 160 ezer hold területen szétszórta hívek vigaszára már nem konduhat meg a kecskeméti öreg templom nagy harangja. Kénytelenek vagyunk künn, a városból elég távolos Szentháromság temetőben misézni, prédikálni, Isten szabad ege alatt gyónatni és áldoztatni. Szívetrázó jelenet, mikor ugy vasárnaponként 10—15 ezer szinmagyar hívő apáink sirján égre emelt könnyes szemmel zengi! Boldogasszony Anyánk!

„A földrengéstől, rémes veszélytől
Szabadíts meg minket győtrő rettegéstől.”

Keresztény testvérek! A magyar nép nemesen büszke, kéri nem szeret De büszkeségével is nagyobb Isten és egyháza iránti szeretete. Épp azért magyar önzetünk megalázásával várunk titeket, segítetek. Mi bízunk a testvér szeretetben, biztat az a tudat is, hogy boldogabb napjainkban mi is sietünk szenvedő testvéreink könnyeit letörölni.

A megrendült földről rendíthetlen hittel, a romok közül romlatlan szívvel kiáltja felétek 50 ezer kath. magyar: Testvérek segítetek! Révész István prepost-plebános.

Szíves adományokat szerkesztőségünk is elfogad és továbbít; az országos segélynyújtásban nekünk is részt kell vennünk.

— **Bücsüvacsora.** Meleg érdeklődéssel mutatta meg Gyulafehérvár társadalma mult esütörtökön, milyen erősen hozzá nőtt az itteni társadalmi életnek minden ágához Péter János dr. az új kezdővárosi helyi főgimn. igazgató. Előkelőbb köreinknek színe-java — körülbelül 60-an jelentek meg tiszteletére a Hungaria szálló éttermében. A főgimnázium nevében Zlamál Ágost, a gyfehérvári főgimn. Neostora búcsúztatta el szívből s elismerésből fakadó szavakkal. Utána még többen eltek a ünnepelet és pedig Ávéd J. lovag a helybeli ipariskola, Kőrödy P. dr. a gyulafehérvári társadalom, Roska Miklós dr., a város és a volt tanítványok, Bartha a táblabíró a Vörös kereszt-egylet, Riszner Ö. a tanári kar, Biró F. h. szerkesztő a kath. hitközség és Közművelődés nevében. Kedves meglepetéssel szolgált neki Bródi Imre is, aki mint szolid és kedves házigazdát éltette, ebben a cudar házbérzúrosás világban. A szeretet melegeben eltöltött pár óra biztos lelki mutatta meg annak a melyre fűződött lelki rokonságnak, melybe Péter Jánost itt az a 18 éves becsületes munka juttatta. Adja Isten, hogy ezt a szíves és benső kapcsolatot új állomásán csak nagyobb szeretet gyengithesse szívében — irántunk.

— **Eucharisztia-társulat.** Azt mondták Csiksomlyón az euch. értekezleten, hogy valamely társulat iránt való érdeklődést úgy lehet fenntartani, ha annak ügyeit állandóan szelöztetjük. A belépést egy lev. lapon kell jelezni a jelenlegi spirituálisnál, aki beszerzi a felvételi lapot s elküldi az utasítással együtt. A tagdíjat (2 K.) is hozzá kell küldeni. Előtte fekszik a szépen megvonalozott ív ellátva sorszámmal. Ez ideig (VII. 31.) az e g y e s szám telt csak meg. Jelentkezett felvételre: Bogalajos szászrégeni káplán. Hiszem, hogy talán csak lesz még folytatása. Nem történt volna anyai ballépés inter sacerdotis juniores, ha e társulatnak eleven tagjai lettek volna. Minket papokat egyedül az Eucharisztia ment meg.

— **Egy Euch. leveltörök:** „Most tudom igazán, mi az Eucharistia, u. n. áldás és amit a mult nyáron csak oly kevésbé gyakoroltam: a szentség látogatás. Ezek azon eszközök, amelyek igazán tartalmat adnak a vakációknak s erőt a kísértésekkel szemben. A világ, ahová a papnevelde kibocsátott s amelyben most kezdek csak igazán nyitott szemmel járni, megértette velem, hogy milyen fontos az, hogy engeszteljük az eucharisztikus Úr Jezust, hogy akkor, amikor halljuk öt szidni, káramolni, ne feledjük, hogy ami jegyesünket szidják, becsmerelik, akinek mi vagyunk különösen hivatva örömet is okozni.”

— **Missziótársulat.** Egy kerületben a szomszédok minden nagybőjtben tartanak missziót minden községben. Sikerült megtudnunk ennek a módozatát, mely a következő: Kéthárom héttel a nagybőjt előtt értekezletet tartunk s ezen határozzuk a fölött, hogy hol, mikor tart-

juk meg a missziót s megállapítjuk a tetteket, amelyekről beszélni fogunk s kijelöljük a szónok személyét, aki azonban bármely fölvet tárgyról köteles beszélni. Mindenik plebános ismereti az ő községében divatozó vetkes szokást vagy szokásokat s ezek ellenében kitűzzük a riadót s ennek előadóját. A misszió mindig vasárnap este 6 órakor kezdődik s ekkor kioktatja a szónok a hiteket a misszió feladatáról s előkészíti a jó gyónásra és kitűzi a napirendet. Minden reggel 6 órakor kezdődik a gyóntatás. Délelőtt 10 órakor beszéd s utána énekes szent mise. Délután 2 órakor kezdődik a gyóntatás, este 6 órakor beszéd és exposito SS.-o megkerülés esti imádsággal. Kisebb plebaniákban két, nagyobbakban 3—4 napon át tart a misszió, amelyet mindig euch. ünneppé zárnak be. Közöltük e sorokat, próbálják meg mások is. Lapunk készségesen nyit akár egy külön rovatot a misszió társulatnak.

— **A eskümenasági kath. Népszövetség** 1911. augusztus 13-dikán d. u. 2 órakor ünnepélyes gyűlést tart, melynek műsora: 1. Hymnus. 2. Előőki megnyitó: Antal József elnökötől. 3. Beszél: Incze Domokos orsz.-gy. képviselő úr. 4. A celli búcsú. (Endrői S.) melodráma: Adorján Károly p. n. 5. Ünnepe előtt: (alkalmi dialóg) előadják: Rusz György körj., Bakó Albert és Danél Ágoston t. urak. 6. A népszövetség (ismertető beszéd) Sassa Antal s. l. úrtól. 7. „Üdvözlégly Maria, Immaculata“ énekkduett harmonium kísérettel: László Ilonka és Nyirő Veronika k. a. S. Judás (Váradi A.), szavaltat: Bándi József úrtól. 9. Záróbeszéd: Nyirő József úrtól. 10. Szózat.

— **Jókedvű adakozó.** Az OE. Lap szerkesztője 10 K.-t kapott egy vig hatralékostól e sorok kíséretében:

Csendben telnek a napok
Sokan vannak a papok,
Hőből, vízből bőven kijut,
Ha az ember levegőbe kifut
Azért bent kukulnók szépen,
S üdvözlötet küldünk — kérem.

Cf. Veray.

— **Irodalmi jelentés.** Az esperanto nemzetközi műnyelv ma már hazánkban is annyira el van terjedve, hogy bátran meglehet kísérlni kapcsolatot alkotni általa köztünk és a külföld között. Ezt szándékolom én (más vállalkozó hiányában) és október elejétől *Katolika Helyő* címen veéves tartalma havi folyóiratot fogok indítani esperanto nyelven. Targyalni fog minden olyan kérdésről és tárgyról, amely manap a világ bármely részén elő és bármely nemzethez tartozó kath. embert érdekelhet és amelyről egy kath. otthonban beszélni lehet. Tehat nem szorosán vett propaganda irodalmi termékről van szó, melynek főfeladata a nyelvnek grammatikai tárgyalások által való ismertetése és terjesztése, hanem olyanról, mely csupán eszközüül használja a világnyelvet és annak bizonyítása által terjeszti azt, hogy a műnyelv nemzetközi érintkezésre tökéletesen alkalmas. Akik érdeklődnek az új irod. vállalat iránt, sziveskedjenek b. címüket velem közölni, hogy annak idején mutatványszámot küldhessek részükre. Németh Gellért, lelkesítő, Ósebeshely, Hunyadv., posta Szászváros.

IRODALOM. MŰVÉSZET.

Megjelentek:

* **Sz. Ferenc Hírőke** vonzó, kedves dolgokkal tele és az *Élet* következő tartalommal: Vasárnapi levél: Hát arra járt-e eső? — Az elmebeszések birodalmában. Fráter Aladár. — A titok. Szilárd Győző. — Vitézi ének. (Költemény.) Boros Ferenc. — Selene. (Regény.) Orbán Dezső. — Hires barátságok. Özv. Báthory Nándorné. — Használta. Gerolamo Rovetta. — A könnyről. (Költemény.) Sik Sándor. — Csütörtök úr. (Regény.) Chesterton-Hévy. — Könyvek. — Mozgóképek. — Szerkesztői üzenetek.

KÉT RÉGI LEVÉL.

Medgyesi Pál az ellenreformáció korának neves protestáns írója.

Termékeny tollú, nagy szerepet játszó ember. I. Rákóczi Györgynek s az özvegyen maradt Lőrántfy Zsuzsánnának udvari papja.

Levelezésének egy néhány darabja itt van Gyulafehérvárt a káptalani levéltárban s a Battyány könyvtár Codex Authenticorum felírási levélgyűjteményében megőrizve.

Egy-egy ilyen levél megszólaltatja előttünk a XVII. század első felének mozgalmas világát. Történetírás és nyelvtudomány egyaránt nyernek közzétételükből.

A káptalani levelesház 1419. sz. alatt őriz egy Medgyesi-levélet. Aránylag rövid, de igen tartalmas. Rákóczi György fejedelemnek címezte Debrecenből 1638. szept. 21-én. E levél mellett azonban egy másik, jóval hosszabb, jóval értékesebb nyugszik, melyet Berke Antal, ami hístoraiánknak érdemes, régi munkása „Az erdélyi káptalan levéltára Gyulafehérvárt” (Harmadik füzet. Budapest. 1896. 263. old.) c. munkájának 1418. sz. alatt kivonatolva ismerteti.

Olyan tanulságos e levél helyesírása, annyi érdekes, részben új adatot közöl, hogy nem tartjuk idővesztetésnek egész terjedelmében való, betűszerinti hű közlését.

Találunk e levélben latinus végzetű magyar szót, melyet hiába keresünk *B a r t a l n a k*: „A magyarországi latinság szótára” címen (Budapest. 1901.) közzétett művében. E szó a: hamaritudo.

Szó van ugyancsak e levélben egy 1638-ra írott *B a r t f a i k a l e n d a r i o m* ról, melyet Szabó Károly: Régi Magyar Könyvtárban nem említ fel, amely eszerint — ügylatszük — elveszett a hazai könyvházakból.

Azt is megtudjuk, hogy Medgyesinek első felesége 1638. első felében meghalt. Hogy mi volt a néhaiak neve, arról természetesen hallgat az eperjesi mester. De számunkra ez is értékes adat Medgyesi család viszonyainak megállapításában.

Megszólal e két levélben a 30 éves háborút élénk figyelemmel kísérő, a jezsuitáktól szerfölött óvakodó, hitvallást és felekezetet egyaránt szíven hordó, alapjában mélyen vallásos két protestáns lelkipásztor.

Egy kérdés azonban mindéddig homályban marad.

Ki volt ez az eperjesi mester, Medgyesinek Bartfán 1616—1621. között paedagógusa?

Talán e levelek adatai nyomra vezetik a magyar irodalomtörténet buvárait.

Íme a két levél betűszerinti írása:

I. Az eperjesi mester 1638. szeptember 15-én kelt levele:

Salutem plurimum cum affluentia benedictionis divinae in omnibus optabilibus cumulissimum Reverendae Dominationi Vestrae precatissimum officia et studia debita commendo.

Admodum Reverende et Clarissime Domine, Amice et Factor, multis nominibus honorande.

Régtől fogva keventam ugyan Kegyelmednek írni, de vagy az alkalmatosság nem hozta, vagy egyéb foglalatosságaim azt is elfogtak előlem. Ugy tetezik Kegyelmednek utolsó levélét Varadról vöttem vala egy felküldött Deak által, kinek az sokadalombeli soknemű distractiókban nem szolgálhattam plenarie kevensága szerint. Annak utanna hallottam Kegyelmed változást és bodogtalan állapotját is, hogy szerelmes felesége jelen nem léteben megholt volna. Bizonyos gyakran rea igazodik, hogy omnis mutatio periculosa. De mit mongyunk Uram? Sine Dei permissu nequidem capillus nobis decidere

potest. Ita Domino placuit, ac si sokképpen szokta az ő hibeit megkeseríteni in fide, spe, patientia, invocationis studio et fervore, emellett amaz szó is: sequere me, igen hathato az Egyhazi szolgáknál. De mind nagyobb vizgatalasunk ez, hogy tudgyuk nemesak az Isten akarattyal lenni magunknak és a mieinknek halálát; hanem hogy tudgyuk hova lötenek vagy mennek ez arnyék, es nyavalyackal, szüntelen nyughatlansággal telj vilagnak szallasabol tudni illik: Istenhez, boldog helyre es örök örömrre ete et quod qui escant á laboribus suis, es hogy mijs utanoc menendők vagyunk, et simul videbimus et celebrabimus Deum, summum et ineffabile bonum etc. Interim mig az Ur Isten e nyomorult állapotban tart bennünket, tanquam Patre omniscium, benignissimum et providens, novit quibus opus habeamus, meg is adgya azokat pie et in fide postulantibus . . . ipsius voluntatem. Acki ezért Kegyelmedet megkeserítette, azon ismeg idejében megvizgatalya bizonyosan remeolem. Kit szivem szerint is kevanok kegyelmednek, amint hogy igaz szübeli compassiobol szanakoztam is hallvan Kegyelmednek véletlen özvegyeségét. Miolta penig az Ur Isten kegyelmedet a Fejedelem ő Nagysága melle hitta, bizonyosan nem hallhattam állapotját es egészességét, mostan Varadról ket Jambor feljöven, edgyik elszökött feleségét itt Madarass György urammal feltalval es reakj talvalvan ugy akartam írni Kegyelmennek, io remsegben levén Kegyelmednek hozzam valo alhatatos es tekeletes szeretetiben, magam es Kegyelmed felöl per occasionem mindenütt becsületesen igyekezven szollanom, mivel Kegyelmedhez valo szeretetem altas iam pridem egit radices, si modo arbor haec fructibus uberioribus suam bonitatem posset declarare. Ut desint vires, tamen est laudanda voluntas.

Valoba kevantam volna, ha Kegyelmeddel gyakorttabban communicalhattam volna irasimat közelebb lakvan egymashoz. De ilyen bodogtalanságom már sok io es ugyan probatus barattimmal esett, csak sohajtom, sed quis contra Deum, qui nos homines disiungit? in diversis collocat provincias? Vera nihilominus amicitia inseparabili nexu ligata viget in perpetuum. Ugy teteik tavaly kevant vala Kegyelmed Új Calendariomot, de Brewer uram még el nem készítette volt. Én mostan ez esztendeit kültem Kegyelmednek, aminemöt a Bartphainak fordítottam (mert Frölich uram elhasznolt már amatol) inter plures occupationes bizony csak cursum et per h a m a r i t u d i n e m, a Deakbol penigh, kiben csuda szokatlan es nehez terminusokkal élt, kiket hertelen csak ad sensum quantumcumque fordítottam magyaraztam. Ahol az Mensiseknek külön külön állapotját describralta, Decembris Lunatio: Januarii Lunatio etc ilyen módon procedalt. Ilyen obscureus sok szokoltanak. Azt en consulalvan Comeniusnak faunam linguarum, Nemetöl Mondenschein azaz holdfeltersésének lunae apparitionem magyaraztam. A Löcseinek Herlicius Calendariumat fordítottam, de későre tette szerit. Noha talan ötben is nagyon Kegyelmeteknek mar Új Calendarionia.

Uysagot nem irhatok sokat Kegyelmednek. Mostan hala Istennek bekesseben vagyunk noha a ros, buza es tavaszti vetések igen szükön termettek es drageaska az élet, amint nagyobb részere az egész országban. Az edes Anyam, feleségem es gyermekim Istennek kegyelmessegeből egésseben vadnak. Magam még is az Shola porban faradozom, de nem sockajg, ugy remenlem csak az Ur Isten adgya hogy valami házat szerezhesünk alkalmatosbat az anyaméval. Ungvarratt az uy Collegiumot megszüntennek a Jesuitak epeteni, ez időn egy követ

sem töttenek hozzá. Hallyuk hogy a Cancellarius szinte Ecsedbe is jart Betlen Istvanhoz (res merito suspecta) es Szakmaratt Jesuiticum Collegiumnak helyet consecralt volna. Ugy hiszem, Isten rea nem segiti. Ez az ő practicaikok, quia Marte non possunt, Arte subdola rem agunt, hogy az Nemes Iflisagot gratis tanétvan az papistasagra haythassak, es consequenter az Nemes es uri Rendet elfordétvan a parasztsagot is, quia qualis dominus terrestris et Patronus Ecclesiae, talem potest alere sacerdotem etc. Azert disputaltak in dieta: Jus Patronatus Ecclesiarum pertinet ad terrestres dominos, es hogy plenarium jus habent vocandi et constituendi Pastores pro subditis quales se. volunt ipsi domini. Ez az a tyrantis et carnificina animarum. S hat hogy ha a terrestris dominus Arianus vagy Anabaptista vagy Sido vagy Török hitre állana vagy ha Lutheranus avagy Helveticus lévén az subditosokat (papistákat) az ő vallasara kenszeritene: fogadom a mi limitatioakra jönének a jo Papisták hogy invitis auditoribus non sunt obrudendi sacerdotes.

Aminemő Protestaciót tettek ő Felsége Császár uram előtt az Evangelikusok ellen az Praelatusok es Clerikusok, vélem, hogy Kegyelmed latta parjat es olvasta. Ha nem volna úgy, megküldeném Kegyelmednek. Magyarra is fordították igeröl-igére. Abban valóban kimutattak fogok fejerét es micsoda farkas baratsággal vadnak hozzank a Papi rendek főképpen. Quasi vere animarum salutem, et non potius Praebenda Ecclesiastica et dominum super animas, quale usurpabant ante Lutherum, et adhuc in Italia Hispania etc usurpant. Az mely ratiockal éltek a Protestatioban, azokat egy tanolt ember in formam Syllogisticam digeralta. Kit elkültem Kegyelmednek. Egy Alfonsus de Vargas Toletanus nevű Papista ember bocsátott ki Anno 1636. deakul egy könyvet, titulo tali: Alfonsi etc Relatio ad Reges et Principes Christianos de stragenatis et sophismatis politiciis Societatis Jesu ad Monarchiam Orbis terrarum sibi conficiendam: in qua Jesuitarum Reges ac populos optime de ipsis meritis infidelitas, ergaque ipsium Pontificem perfidia, contumacia et in fidei rebus novandi libido illustribus documentis comprobatur. Emellett egyeb csalardsagokrol irt dolgok is. Nem tudom ha latta Kegyelmed, vagy hallotta. Széllel practicalt es experialt dolgokkal bizonyit mindeneket. Item Egy Franciscus Albanus nevű igen tudos Papista doctor theologus, ki Romaban egész S esztendeig lakott in Curia, az mi vallasunkra terven, amely revocatiot irt, es e mellett más könyvet Anatomia Papistica titulus alatt Nemetöl, jeles, olvasásra igen igen melto könyvek, sőt ha Magyarra forditanak, annal inkább, hogy az ő puđendajok mindenek előtt kitessek. De a mi földünkön annac modgya nem lehetne. Mikor közelebb volnánk, mind a kettőt Communicalhattam Kegyelmeddel. Elhittem az Evangeliciumnak es ő Nagysága a Fejedelem is gyönyörködve olvasna: mert inkább csak historiakkol allanak. Tovabba, minemő Confessiot irtak az Erdélyi Eretnek es ő Nagyságának a Fejedelemnek beadtak, láttam, olvastam. Uram bizony az nem Ariana, hanem Photiniana Confessio mely sokkal veszedelmesb, rettenetesb, iszonyatosb es karhozatosb tüzre meltoab az Ariana Confessional. Oly bizonyosan tudom es iron, á mint tudom, hogy keresztény vagyok. Az Arius vallast ex tomis Athanasii mindennap olvashatom, által is olvastam; a Photinianusok irasi egy néhány rendbeli kezemben nagyon, olvasom, es gyakorta refutalom in thesibus, disputationibus etc. az David Ferenc es Georgius Blandrata disputatioja is Albae Juliae habita anno 1568. az Evangeliku-

sokkal kezembe vagon. Ezek Christus Urunkat ataljába csak puszta embernek vallyak, szinte mint engemet vagy mast, a büntől kiválva, és hogy az Atya Isten neki Isteni hatalmat és mel-toságot: adott ideigh minden teremtett allatokon: de post finem mundi, az ő töle elvétetik et ipse quoque subicietur Patri, et in ordinem redigendus reliquorum Sanctorum: a Christus satisfactiojag tagadgyak, káromiyak, bolondsagnak tartyak, existentiáját Mariától való születése előtt, figmentumnak, fabulanak irjak: omnes Articulos fidei Christianae convellunt: s megis azt mérik firkalni, hogy Uram Christi divinitatem credant, kit így magyaráznak: quia verè divinum potestatem et majestatem habet à Patre sibi concessam. Naturalem ex generatione eterna kacagják. Azert nem meltok hogy elszenvettesenek az iszonyatos karomkodások miatt. Az ő vallasokban Uram merő aequivoatiok vadnak. Kiket az magok irasabol: ex Catechismo Rakoviensy, Smaleay, Crolly, Volkery irasiból igen könnyen megbizonyithatnak. Nam már egyszer a David Ferencz eretneksége sopialtatott volt az országban. Lengyelországban is proscibaltattak, és Rakoban dirualtatott scholajok is, autentico Regis et Senatüs edicto. Azert kegyelmrefek jól vigyázzon azajok, es ex latibus aequivoicationum portraballya, azalatt más eggyigyüeket meg ne csaljonak. Episcopi estis vigilate super gregem Actus. 20. 28.

Az melly irast az ő Nagysága a Fejedelem fia Praeceptoris is kibocsátott Lactens Christianus, (úgy tetezik) titulus alatt, sok ember, tudos, értelmes pedig, még a kegyelmefek val-lasan valók is megütököztenek rajta aminemő Crassos errores admittalt, nem olvasta a jambor az mostani Reformatos theologusoknak irasit: es hogy a tolvajnak, S. Peter apostolnak kénynt a Christus kennyenal nagyobbnak merte irni, vagy ahoz hasonlonak! S nem olvasta amazt: O vos omnes qui transitis, etc videte, si est dolor, sicut meus etc! Es annal inkább almelkodunk raita hogy Püspök es Alstedius Uramék is epigrammackal ekesitettek az irast: Elhittük pedig, hogy ő kegyelmek külömbet val-lanak, Alstedius Uram irasiban nyilván külömben olvasom.

De immár felettéb kiterjedt irasom. Pareat quae prolixitati. Amori et colloquendi cupiditati adscribat. Me sibi devinetum et ad servendum paratissimum amicum benevolentissimum certissimumque recognoscat. A Lengyel K. felessegestöl feredő edvertk Becsbe mentenek, cum offensione statuum Regni. A Radzivil fejedelem elszakatt a kiralytól a kozaksaggal es több nepekel. Propterea quod in religioni erant turbati. Res dantiseanorum nondum composita. Svevicius miles pro succursu accessit ad 25000. Saxo dicitur vacillare, Neutralitatem expetere. In gol stadi vero per Bernhardum captum per defectionem capitanei in urbe Evangelicis miro stratagemate. Sua C. M. Pragae nihil expectavisse dicitur, non comparentiüs Electoribus. Salveat Reverenda Dominatio Vestra ex meis omnibus et singulis, et in domino vivat, agrateque diu atque felicissimi. Dabam etc. 1638. d. 15. Sept.

Adm. R. d. V. observatissimus
(akom-bákóm az aláírás helyén.)

A levél címzése a következő:

Admodum Reverendo Clarissimo et integerrimo Viro Domino Paulo Medgyesi, Celsissimi ac Illustrissimi Principis Transsylvaniae etc. etc. aulico Concionatori et Pastori Vigilantissimo etc. Domino Amico et Fautori mihi plurimum observandissimo.

(A levél pecsétjét a rendelkezésemre álló idő rövidsége miatt nem nézhettem meg. Bi-

zonyára ebből lehetne első sorban megállapítani az író kiletét.)

Illustrissime ac Celsissime Princeps, et Domine, Domine mihi Clementissime; fidelium meorum servitiorum commendatione praemissa:

Az Ur Isten Nagyságotat, Asszonyunkkal ő Nagyságával, es az Urakkal, kívánatos jó egességgel es minden kivanságot jokkal aldjya.

Kegyelmes Uram, akarám nagyságotnak neminemü dolgainkat alázatosan jelenteni. Az Varadi Sidozo szegeny Szekelyeket én felette nagy tudatlanságban talaltam, azokkal senki nem daykalkodot, hanem elvégtére az Várbeli Praedicator Uram tanította edgynehányat az Credora es a Mi Atyank-ra meg. Én azért mi-helyt hozzajok érkeztem egész reggeltől fogván delig, neha tíz oraig inkább mindennap közöt-tök voltam, minthogy többire mind betegen talaltam őket. Az Keresztségre szükséges Articulasokat az ő elméjhez illendő hat vagy hét rövid kérdésekben es feleletekben foglaltam, es nagy részént immár meg is tanulták: negyed napot vetetünk Kapitány Urammal ő Kegyelme-vel nekik, hogy az idő alatt jól megtanulván mindgyárt meg-kereszteltessenek, es az Nagysá-god Kegyelmes condonatioja szerént el-botsátas-sanak. Jövek az idő alatt Debrecenben által szükséges dolgaimert, s — itt — való Püspök Uramnak is hivatalyára 22-re hujus mensis, azaz holnapra szerdára ő Kegyelme az Senior Uramékat mind az Tiszántul, mind az innen valokat, neminemü mostan érkezett, nehez dolgok véget convocallya ugy vagon hogy en tsak azért által nem jöttem volna, es az ő Kegyelme Synattat nem — is varom meg, ha-nem mentül hamarabb Varadra ismet vissza menvén az Sidozok keresztsegekre praefigalt napra, Fejérvára sietek tisztetre haza menni. Debrecenben midőn jönnék, az utban találanak ez levellel, mellyet irt az Eperjesi regi Mester, quondam nekem Bartphan Poedagogusom; mi dolgok felöl írjon, itelem hogy Nagyságotnak — is melto tuttara adnom. Ugyan maga levelét küldöm Nagyságotnak. Amivel Keresztesi Uram-at az Lactens Christianusban criminallya én idgy elsőben nem hittem, hanem nállam levén edgy, pagina 104 találtam fel, ő Kegyelmenek nem árt híré tenni! Az jó Isten Nagyságotat Asszonyunkkal ő Nagyságával es az Urakkal sok esztendeig jó egességben tartsa, es eltesse Nevének ditsiretore, es szegény hazánknak megmaradására.

Debrecini 21. Septembris Anno 1638.

Illustrissimae Celsitudinis Vestrae
Servus fidelissimus

Paulus Medgyesi MM.

Illustrissimo ac Celsissimo D. D. Georgio Rakoci D. 9. Principi Transylvaniae Partium Regni Hungariae Domino et Siculorum Comiti etc. Domino Domino mihi Clementissimo.

Közl: Dr. Szentiványi Róbert.

CSARNOK.

Papi-otthon-egyesület.

Irtá: **Gagy György.**

III.

Ha a külföld után hazánkra tekintünk, önkénytelenül felsőhajunk, miért van az, hogy a papi státus szociális intézményét hazánkban még oly fejletlenek, hogy ne mondjam hiányosak? Még a nyugdíjügy is annyifeleképen van rendezve, ahány egyházmegye van az ország-

ban, holott e kérdés országos és egyöntetű rendelkezésének szükségét egy „Országos papi nyugdíjgyelet“ keretében nem tartaná utópiának az alsópapság. A tanítók ebben is megelőztek minket. Hol keressük tehát azokat az alkotásokat, melyek a munkában megrokkant paptestvérek gyámolítását tüzték ki speciális feladatuknak? Elismerem, hogy egyik-másik egyházmegyének van egy-egy nyugdíjas otthona, vagy segélyalapja. Sőt elismeréssel olvashattuk az Alkotmány múlt évi dec. 2 iki számában Balás Lajos rozsnyói püspök nemes tettét, mellyel egyházmegyéjében 10,000 koronás alapítványával és ígérétével megalapította a beteg papok segélyegyletét. De hát ez is szűkebb jellegű, valamint hasonlóan egyházmegyei jellegű intézményt kontemplál legújabbban az udvarhelyi espereskerület tervezete is, mely erdélyegyházmegyei nyugdíjas papoknak kíván otthont nyújtani. A pöstyeni esp. kerület papsága pedig Pöstyénben akar egy papi szanatoriumot építeni.

Kezdeményezések, buzdulások vannak tehát hazánkban is, csak az a legnagyobb baj, hogy az erők mindenfelé divergálnak, nem egyesülnek s így elsekélyesedik, vagy észrevétlenül elenyészik minden ilyen törekvés, ahelyett, hogy a sokféle erőt egyesítve egy, de n a g y a l k o t á s t hozna létre. Pedig a példa oly közel van s a szükség oly kiáltó! Miért ne tudna a magyar katolikus klérus egy „Papi-otthon-egyesület“-et létrehozni önállóan, egyetemes jelleggel itt e honban saját javára? Pénze nincs? Szüksége nincs? Alkalmas helyei nincsenek e célra?

Amily örömmel üdvözöljük az udvarhelyi espereskerület konkrét javaslatát egy papi szanatorium felállítására iránt s amennyire óhajtuk, hogy egy ily intézmény minél előbb létesüljön: annál sajnálatosabb, hogy e tervezet pénzügyi számítása nem mozog véleményem szerint elég realis alapon s így kivitelének lehetőséget kétségessé teszi. Mindenben aláírjuk az udvarhelyi esp. kerület javaslatának indokolását, de épen pénzügyi okokból is kívánatosnak tartjuk, hogy egy ily intézmény ne legyen exkluzív, szűkkörü, bizonytalan forgalmú s főleg megvalósulásának lehetősége ne tamaskodjék oly alapok felhasználására, melyeknek más rendeltetésük van s így a papság rendelkezésén kívül állanak. Ezen felül egy ily intézmény alapítása, fentartása, vezetése alapszabályszerűleg egyesületi uton az érdekeltektől papságnak is nyújtson megfelelő befolyást.

Az udvarhelyi tervezet óhajt egy 18—20 szobás papi szanatoriumot egyházmegyei jelleggel 15 nyugdíjas pap részére. Ezen házat a nyugdíjintézet építtetné 100,000 K. előirányzott összeggel, mely mint amortizációs tőke 35 év alatt a nyugdíjasok által fizetendő tartozásdíjból 4°/o-os kamattal volna törlesztendő. Mivel egy ily intézmény létesítésének gondolata általános szükségérzetből fakadt s így megvalósulása közhaj, legyen szabad azon nehezségekre is rámutatni, melyek a megvalósulás reményét csökkenthetik.

A tervezett intézmény létesítése függ a) a felhasználandó tőkéktől, b) biztos fennállása: a biztos forgalomtól.

A tervezet szerint a tőkét az egyhm. nyugdíjalap szolgáltatná. Igaz, hogy ezáltal legmegfelelőbb célt szolgálna, — mert önszegély számba menne, — de fontosabb e kérdés: vajon feltétlenül biztos befektetés volna-e ez, főleg ha nincs biztosítva feltétlenül egy ily intézmény állandó forgalma? Lehetne-e minden kétséget kizárólag állítani, hogy az intézetnek mindig meg lesz a 15 állandó lakója?

Elég lesz-e a kontemplált tartásdíja? — Nem kerül-e az intézmény pénzügyi válságba,

mely esetben a ház a nyugdíjgyelet holt tőkéjé-
ként értékeken megcsökkenve céltalan gondot
okozna? — Nem történhetnék-e egy oly válság,
mint a borszéki „Emmaussal”? stb.

Több oldalról hallottam, hogy a nyugdíj-
gyelet alapját nem célszerű bizonytalan vállala-
tokba fektetni.

A pénzintézetek mindig valamely ingatlan,
ház stb. fele értékéig adnak amortizációs hitelt.
Egy biztosíték. De ha a nyugdíjgyelet építene
egy ily házat, — látni való, hogy forgalom hiány
esetén a ház nem volna fenntartható, — mint
céljának többé meg nem felelő építmény értéke-
ben csökkenne, s így a nyugdíjgyelet károsulna.

A forgalomhiány pedig könnyen beállhat egy
ily excludív csak nyugdíjas papoknak szánt intéz-
ményenél. Én részemről szívesen igénybe vennék ily
intézményt, de vajjon hányan még? Célszerűbb
volna tehát egyetlenesebb célú, — mondjuk üdülő,
gyöngéikédő — s nem csak egyházmegyei,
hanem magyar honos papoknak szolgáló intéz-
ményt létesíteni, mely a forgalmat épen a nagy
kereslet miatt állandóan biztosítja, így a befektetett
tőkét nem veszélyezteti.

Ha a nyugdíjgyelet alapja tehát, mint említ-
tem, nem volna kellőképp biztosítva a felépített
ház birtoklásával, mely teljes értékben volna
terhelve, talán volna személyi garancia? Ki lenne
felelős vagyoniilag? Az intézet gondnoka? Aligha:
Az apácák? No még! Ki volna felelős vagyoniilag,
hogy a nyugdíjalapot károsodás ne érje? . . .

„Küküllőmenti” — cikkében a nyugdíjalap-
pon kívül ajánlja a Fogarasi és egyh. m. segély-
alap igénybevétele! . . . Hat kérem ezen alapok-
nak meg van a maguk rendeltetése: sok minderre
ajánlották ezeket a panaceaképpen — s így ez idő
szerint meddő jó tanács ezekre hivatkozni.

Én nem tudom, hogy az espereskerületek az
udvarhelyi tervezettel szemben milyen álláspontot
foglaltak el; a kegyelmes Főpásztor véleményét
sem ismerem ebben a tekintetben; — de ha aggodal-
maink dacára a tervezet megvalósul, — örömmel
üdvözöljük.

Mindazonáltal legyen szabad egy egyetemes-
sebb jellegű, — biztosabb pénzügyi alapon álló
intézmény körvonalait ismertetni, mely az udvar-
helyi tervezetet is, mint egész e részt magában
foglalná. Erről azonban jövőre.

(Folyt. köv.)

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Bolygó hollandi. Szerencséjére, szerkesztői ösz-
tönünknel fogva már azelőtt kijavítottuk a „helyzetet” s
így a gyönyörű lap Lausanneból már jutalomképen jött,
csak miért nem látunk rajta „aprobáló” sorokat is?
Tapolea. Hol vannak a megígért b . . . k? All
right!

Gelence. Köszönet a nemes mellátásért. Mai tár-
cánkban hozzuk, amint látja. Reméljük, hogy sokan el-
olvassák és épülnek rajta, meg belőle. Üdv.

Türkös. Göröcsfalva. Türelem, türelem.
Kérem. Az OE. Lap szerkesztője kéri a munkatársak-
at, hogy dolgozataikat nagyon várja e hó végeig
Tapoleára. A hátralékosok a lapot többé nem kapják.

PÁLYÁZAT.

A *magyarláposi* (Szolnokdobokavm.)
róm. kath. egyházközség iskolaszéke a
lemondás folytán megüresedett *kántortanítói*
állásra pályázatot hirdet.

Javadalom: 1) Az egyházközség kán-
tortanítói alapjából havi előleges részletek-

ben évi 1200 kor. 2) Szentmise alapok
kamataiból 51 kor. 20 fill. 3) Temetések
és magánmisek díjából: 40 kor. 4) 2 hold
615 □-öl szántóföld, melynek évi haszon-
bére 20 kor. 5) 5 hold erdő, melyből az
erdőgondnokság által kétvétevenként kijelöl-
tetni szokott famennyiség fele illeti éven-
ként. 6) 340 □-öl kert, ellenesetben évi
20 kor. kertilletmény. 7) Iskola takarít-
tatási díj címén az egyházközség pénz-
tárából évi 60 kor. 8) 3 szoba, konyha,
kamara és pincéből álló lakás az udva-
ron jó kuttal, sertés és tyúkollal.

A kántortanítói köteleessége: 1) Az I—VI.
osztályú osztatlan vegyes iskola növendé-
keinek a püspöki tanterv szerinti tanítása.
2) Az összes kántori teendőknél vasár-,
ünne- és hétköznapokon pontos és lelki-
ismeretes végzése. 3) Egyházi ének tani-
tása az iskolában és az ifjúság köréből
szervezendő templomi énekkar vezetése. 4)
Az egyházközségtől e célra adott fából az
iskola helyiség fűtése s említett díj fejé-
ben annak takarítása.

Pályázati határidő *aug. 20.*, mely nap-
on a kántorpróba és a választás is meg-
fog tartatni.

Személyes megjelenés kívántatik. Pá-
lyázatok a plébánia hivatalhoz küldendők.

Magyarlápós, 1911. augusztus hó 1-én.

Huszár Ádám,
plébános, isk.-sz. elnök.

A *kozmasi* róm. kath. iskolaszék az
ujjonnan szervezett harmadik tanítói ál-
lásra pályázatot hirdet.

Fizetése: 1) államsegélyből 900 ko-
rona; 2) község pénztárából 100 korona;
3) a község pénztárából 200 korona lak-
bér és kertilletmény; 4) arra jogosultnak
korpótlék államsegélyből.

Köteleességei: 1) az iskolaszék által
kijelölendő osztályok vezetése, 2) szükség
esetén a kántoriakban díjtalanul segédke-
zés, 3) a növendékek templomba vezetése
és azokra való felügyelet. Pályázóktól kán-
tori oklevél is megkívántatik. Pályázati
határidő *aug. 24.*, választás 26-án.

Azon esetben, ha ezen állomás a hely-
béli tanterv valamelyikével töltetnek be,
úgy azon állomásra is pályázatot nyitunk
fenti határidővel. Pályázati feltételek az
isk.-széki elnöknel megtudhatók. Pályázók
jelezzék, hogy ezen utóbbi állásra is fen-
tartják-e kérésüket.

Kozmás, 1911. aug. 2-án.

Róm. kath. isk.-szék nevében:

Barthos Mihály,

isk.-sz. elnök.

Kömény Gyula,

isk.-sz. jegyző.

Jobbágytelkén újabban szervezett harmadik
tanítónői állásra pályázatot hirdetünk.

Fizetése: 1000 korona és lakás; kert-
illetmény 20 korona.

Köteleessége: két osztály tanítása be-
osztás szerint. Mindennapos és ismétlődő lány-
kák kézimunka tanítása. Iskolásgyermek-
eknek a templomba vezetése és felügye-
lete.

Pályázati határidő *f. é. augusztus 20.*

Jobbágytelke, 1911. augusztus 6.

Iskolaszék.

**Hirdetések jutányos
árban felvételnek e lap
kiadóhivatalában.**

! Erdély egyik régi megbízható keresztény cége. !

KELETI L.

szőlőbirtokos és nagyborkereskedő

— SZÁSZSEBES, Szebenmegye. —

Miseborul és házi fo-
gyasztásra ajánlja zama-
tos, kristálytisza erdélyi

asztali és csemegeborait. ::

Tessék boraim kiválósága felől
próbarendelés által meggyőződni.

Árak szászsebesi pincéből után-
vétellel — jó információ esetén —
1—3 havi hitelre elszállítva ér-
tendők vevő hordójában, vagy sa-
ját hordómban, amely nyolc
héten belül teljesen jó álla-
potban, bérmentve vissza-
küldendő.

Borárjegyzék:

1910. erdélyi asztali fehér bor X 52

1910. erdélymarosmenti fi-
nomvegyes . . . „ 54

1909. erdélyi asztali fehér bor „ 56

1903. finom erdélyi asztali bor „ 60

1902. fehér pecsenyebor „ 64

1908-9. muskátály . . . „ 100

„ som (furmint) . . . „ 90

„ burgundi vörös . . . „ 80

legfino-
mabb
cseme-
gefaj-
borok

Megrendelésnél szivesked-
jenek e lapra hivatkozni.

Sürgőnyczim:
KELETI, SZÁSZSEBES.

Posta, táviró, távbeszélő,
vasútállomás helyben. ::

HAZAI IPAR!

ALAPÍTTATOTT 1770.

Andrásófszky Efraim

műharangöntő Kolozsvárt, Kossuth L.-u. 36. sz.

Ajánlja a főtisztelendő minden felekezeti magas papság, egyházközség és t. k. gondnokságok figyelmébe Erdélyben legnagyobb

harangöntődjét.

Elvállalja minden fajta harang öntését vagy repedt harangok újraöntését és azok becszerelését. Ajánlja továbbá az általa feltalált s a birodalom mindkét felében kir. szabadalommal kitüntetett **vaskoronás felszerelését** felelősség mellett. Vidéki megrendeléseket gyorsan és pontosan teljesít.

Költségvetéseket kívánatra bérmentve küldök azonnal.

Tisztelettel **Andrásófszky Efraim.**

Magyar Breviárium.

Egyházi zsolozsmák a Bold. Szűz, az apostolok, vértanúk, hitvallók és szűzek ünnepére és a halottak emlékére.

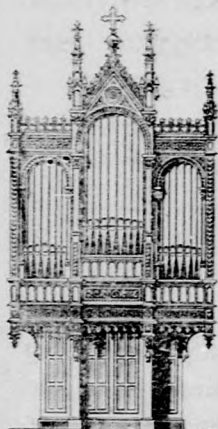
A szent zsolozsma az Egyháznak legidősebb és legfőbb imádsága, melyet a legudósabb szentek szerettek s melyet semmiféle költészet felülmúlni nem tudott. Tizenhét évszázad óta a szent zsolozsmában találták szentjeink legfőbb örömeiket és sok szent mondja, hogy a zsolozsma végzésekor az angyalok is velünk imádkoznak, mivel ez a Kath. Egyház hivatalos, köteles imádsága kezdet óta. E lélekemelő himnuszok, szent beszédek és értelmezések magyar nyelven most jelennek meg.

Megrendelhető 5 koronáért „A Kereszt” kiadóhivatalában Budapest, III. Nád-utca 1. szám. :-

12

BODA JOZSEF

ORGONA ÉS HARMONIUM ÉPÍTŐ CSIKTAPLOCÁN.

Van szerencsém a főtiszt. papság és a m. t. egyháztanács szíves tudomására hozni, miszerint

orgona és harmonium építő műhelyemet

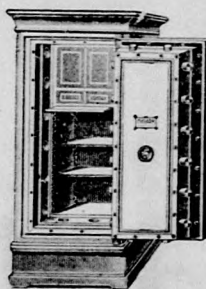
teljesen újonnan rendeztem be, minek utána módomban áll a legnagyobb szabású orgona építését is elvállalni. Bárminemű javításokat és átalakításokat jutányos árban, pontosan eszkozlök.

A nagyérdemű közönség pártfogását kéri, kiváló tisztelettel Boda József, orgona és harmonium-építő Csiktaplocán.

ALAPÍTVÁ 1898.

ALAPÍTVÁ 1898.

Magyar gyártmány.

Tudvalevő, hogy minden egyháznak tűzmentes szekrényt kell szereznie. Amely egyháznak még eddig nincs tűzmentes szekrénye, forduljon bizalommal :-

METEOR

pénzszekrény- és tresorgyárhoz

■■■■ Budapest, VI. Gömb-utca 59. ■■■■

Mintatelep V. Marokkoi-u. 4.,

hol a legegyszerűbbtől a legkomplikáltabb tűz és betörésmentes szekrények kaphatók.

Az Erdélyegyházmegyei központi alapítványi pénztár Gyulafehérvár, a Veszprémi püspökség és a Szent-István-Társulat Budapest stb. szállítói.

Árjegyzék díjmentesen küldetik. ■■■■ Telefon 103-71.